

جایگاه فقرزدایی نواحی روستایی - شهری در برنامه‌های توسعه پس از انقلاب

عبدالرضا رحمانی فضلی^۱، رحمت‌اله منشی‌زاده^۲، عقیل اجاق^۳

تاریخ دریافت: ۹۶/۱۲/۲۰

تاریخ پذیرش: ۹۷/۰۲/۲۵

از صفحه ۱۷۱ تا ۱۹۶

پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی، سال یازدهم،
شماره دوم (بیاپی چهل و دوم)، تابستان ۱۳۹۷

چکیده

مقدمه: فقر و توزیع ناعادلانه درآمد و ثروت در قرن حاضر، باعث نگرانی برنامه‌ریزان توسعه در همه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و محیط‌زیست شده است. در ایران، اصل ۴۳ قانون اساسی با صراحت به مسئله فقر و ریشه‌کنی آن توجه داشته است؛ اما در برنامه‌های توسعه به دلیل عدم توجه کافی به روستاها، فقر و پیامدهای آن همواره با گسترش روبه‌رو بوده است. با شناخت جایگاه توسعه روستایی در برنامه‌های توسعه، می‌توان به شناسایی توان‌ها، پتانسیل‌ها و قابلیت‌ها، در کاهش فقر گام برداشت. لذا پژوهش حاضر به بررسی سیاست برنامه‌های توسعه باهدف فقرزدایی در این نواحی می‌پردازد.

روش: در این پژوهش برای دستیابی به هدف تحقیق از رویکردی تحلیلی - توصیفی استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد، در برنامه‌های توسعه به دلایلی چون نادیده گرفتن نقش روستاها در اقتصاد ملی، بهره‌برداری غیراصولی از منابع، تغییرات بی‌برنامه در اراضی کشاورزی، گسترش شهرنشینی، مهاجرت نیروی جوان، وجود تعداد زیاد بهره‌برداران و درنهایت، آسیب‌پذیری عرصه زیستی روستاها، نتوانسته‌اند در کاهش فقرزدایی موفق باشند.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاکی از آن است که سیاست دولت در برنامه‌های توسعه در جهت فقرزدایی نواحی روستایی - شهری، صرفاً در بخش اقتصاد تزریقی بوده و بیشتر درصد کاهش نرخ فقر نسبی خانوارها بوده تا کاهش فقر مطلق و ابعاد مهمی چون آموزش و مشارکت اجتماعی روستاییان در طرح‌ها، بهره‌برداری اصولی از اراضی، آموزش زنان روستایی، توسعه زیرساخت‌ها و بیمه محصولات کشاورزی نادیده گرفته شده است. در نتیجه اگر در روند برنامه‌های توسعه به جایگاه روستا، مسئله فقر، شناخت پتانسیل و قابلیت‌ها در نواحی روستایی توجه خاص شود می‌تواند از پیامدهای چون بحران امنیت غذایی، تخریب منابع طبیعی، تشدید نابرابری‌های شهری - روستایی و نابسامانی‌های ناشی از استقرار ناموزون جمعیت و فعالیت‌ها، جلوگیری به عمل آید و با کاهش فقر در این نواحی روبه‌رو خواهیم بود.

کلیدواژه‌ها: فقرزدایی، روستایی - شهری، برنامه‌های توسعه، انقلاب.

۱- عضو هیئت‌علمی دانشگاه شهید بهشتی تهران، ایران.

۲- عضو هیئت‌علمی دانشگاه شهید بهشتی تهران، ایران.

۳- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی آمایش و کیفیت محیط دانشگاه شهید بهشتی (توسنده مسئول): Aghil.ojagh@yahoo.com

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.